

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๗/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแปดคนสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑) หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๑๕๑ คน ผู้ร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของพลตำรวจเอก ประชาพรหมนอก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายการุณ โหสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุรชาติ เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๓ นายวรชัย เหมะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๔ นายทศศักดิ์ เล็กอุทัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๕ นายจารุพงศ์ เรืองสุวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๖ นายวิชาญ มินชัยนันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๗ และนายจิรายุ ห่วงทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑) หรือไม่

ใช้อ้างตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

- ๒ -

๑. ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๕๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) จัดตั้งโดยมีผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ผอ.ศปภ.) จึงถือเป็นหน่วยราชการ

๒. ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะ ผอ.ศปภ. ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายมีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นคณะทำงานร่วมกับนาวาอากาศเอก อนุศิษฐ์ นาคทรพรพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการประสานสั่งการ และติดตามการปฏิบัติงานในการรับบริจาค และการให้ความช่วยเหลือพี่น้องประชาชนผู้ประสบอุทกภัย และมีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการถุงยังชีพและเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ต่อมาเมื่อเห็นว่าอาจมีปัญหาในเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๓๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว แต่ทั้งนี้ก็เป็นเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ปฏิบัติหน้าที่แล้ว นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังออกคำสั่ง ศปภ. ที่ ๓๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๖ เป็นที่ปรึกษา ผอ.ศปภ. การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑)

๓. ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับแต่งตั้งจากผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นคณะทำงาน ฯ ตามคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ และเป็นคณะกรรมการ ฯ ตามคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติในการนำสิ่งของบริจาคออกจากคลัง ศปภ. นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้นำชาวบ้านในเขตดอนเมืองพร้อมกับรถแบ็คโฮไปพังคันดินกั้นน้ำ บริเวณกองพันทหารราบที่ ๒ กรมทหารราบที่ ๑ บริเวณห้วยมถนุนแจ้วัฒนะและถนนเลียบบคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นระยะทางยาวกว่าหนึ่งกิโลเมตร และเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้ร่วมกับ

- ๓ -

ชาวบ้านในเขตคอนเมืองทำการรื้อแนวกระสอบทรายยักษ์หรือบีกเบ็ค ที่วางกั้นน้ำบริเวณถนนวิภาวดีรังสิต (ขาออก) ช่วงสนามบินคอนเมือง ความยาวประมาณ ๑๐ เมตร จากทั้งหมด ๒๐ เมตร ทั้งที่อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครอง ดังปรากฏตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มิใช่อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นการเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับความนิยชมชอบและคะแนนเสียงจากประชาชนในเขตพื้นที่

๔. ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๕ ได้รับแต่งตั้งจากผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นคณะกรรมการ ฯ ตามคำสั่ง สปภ. ที่ ๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๕ รับผิดชอบเป็นคณะกรรมการ ฯ จึงถือเป็นการเข้าไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ และจงใจใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของ สปภ. นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังมีอำนาจอนุมัติเบิกจ่ายสิ่งของบริจาคออกจากคลัง สปภ. อีกด้วย

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๖ ได้รับแต่งตั้งจากผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นที่ปรึกษา ผอ.สปภ. ตามคำสั่ง สปภ. ที่ ๓๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๖ รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษา ผอ.สปภ. จึงถือเป็นการเข้าไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ และจงใจใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของ สปภ.

๖. ผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้นำกุญแจไปเปิดประตูระบายน้ำคลองสามวาจากเดิม ๓๐ เซนติเมตร ให้อยู่ในระดับหนึ่งเมตรด้วยตนเอง ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการตามที่กำหนด จึงเป็นการเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับความนิยชมชอบและคะแนนเสียงจากประชาชนในเขตพื้นที่ อีกทั้งได้ร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๘ พิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่สุชาलयน้ำเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเทคนิค

- ๔ -

กาญจนภิเษกมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ว่า “ประสานงบประมาณโดย ส.ส. วิชาญ มินชัยนันท์ ส.ก. วิรัตน์ มินชัยนันท์ ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์”

๑. ผู้ถูกร้องที่ ๘ ได้พิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่สุชาलयน้ำเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ว่า “ประสานงบประมาณโดย ส.ส. วิชาญ มินชัยนันท์ ส.ก. วิรัตน์ มินชัยนันท์ ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์” พิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่เรื่องของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ว่า “ส.ส. จิรายุ” พิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่เรื่องขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ว่า “ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์” และจัดทำแผ่นป้ายคำ่ว่า “ร่วมบรรเทาทุกข์มหาอุทกภัยน้ำท่วม โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประสานงานโดย ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์ เขต ๑๘ คลองสามวา” จึงเป็นการเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับความนิยมนิยมชมชอบและคะแนนเสียงจากประชาชนในเขตพื้นที่

๘. ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๘ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑) ส่งผลให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งแปดคนสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ตรวจสอบลายมือชื่อของผู้เสนอคำร้องแล้ว เห็นว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง จึงส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง

- ๕ -

บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๕ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่” มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖” มาตรา ๒๖๕ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ...” และมาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ...” ดังนั้น เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑๕๓ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งแปดคนสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑) กรณี จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงอำนาจรับวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ผู้ถูกร้องทั้งแปดคนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมเอกสารประกอบต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

- ๖ -

๑. ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งแจ้งว่า คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็น ผอ.สปภ. ถือเป็นการแต่งตั้งในฐานะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มิใช่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งการแต่งตั้งเป็นการใช้อำนาจนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) สำหรับกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นคณะทำงาน ฯ ตามคำสั่ง สปภ. ที่ ๒๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ และแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นคณะกรรมการ ฯ ตามคำสั่ง สปภ. ที่ ๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ นั้น เนื่องจากได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ มีฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เมื่อประชาชนได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัย ก็ควรต้องมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือประชาชน อีกทั้งเมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นคณะกรรมการ ฯ และคณะทำงาน ฯ แล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ทราบมาก่อน แต่ประการใด ต่อมาเมื่อปรากฏว่าอาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่ง สปภ. ที่ ๓๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว

ส่วนการจัดตั้ง สปภ. มีเจตนาเพื่อระดมสรรพกำลังทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีคำสั่ง สปภ. ที่ ๓๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๖ เป็นที่ปรึกษา ผอ.สปภ. เนื่องด้วยเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ ทั้งมิได้รับผลตอบแทนใด ๆ จาก สปภ. การเป็นที่ปรึกษาของผู้ถูกร้องที่ ๖ จึงไม่ถือเป็นการเข้าไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ

๒. ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ซึ่งแจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่ามีคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน ฯ รวมถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ไม่เคยได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่ามีคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ฯ การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นการอาสาเข้าช่วยเหลือประชาชนเฉกเช่นประชาชนคนอื่น ๆ ในยามที่เกิดวิกฤติมหาอุทกภัย ด้วยเหตุนี้การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ จึงมิใช่เป็นการเข้าไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ทั้ง สปภ. มิได้มีฐานะเป็นหน่วยราชการ ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) เนื่องด้วยเป็นเพียงศูนย์ปฏิบัติการชั่วคราวเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติ มหาอุทกภัยเท่านั้น มิได้ตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะ พระราชกฤษฎีกา หรือมติคณะรัฐมนตรี

สำหรับการดูแลสิ่งของบริจาคของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการเข้ามาด้วยจิตอาสาเพื่อหวัง ช่วยเหลือประชาชน โดยไม่ได้มีคำสั่งแต่งตั้งจากผู้ใด และไม่ได้มีอำนาจอนุมัติแจกจ่ายสิ่งของที่ได้รับ บริจาค เพียงแค่ช่วยจัดการให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่านั้น และผู้ถูกร้องที่ ๕ มีความเห็นว่า หากการเข้าไปช่วยเหลือถือเป็นการเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของ สปภ. หรือ หน่วยงานราชการแล้ว ย่อมทำให้ภยันตรายหากเกิดวิกฤติภัยพิบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจไม่สามารถ เข้าไปให้ความช่วยเหลือได้ ซึ่งอาจขัดต่อตรรกะในการตีความและมโนสำนึก

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้นำชาวบ้านพร้อมกับรถแบ็คโฮไปพังคันคินกันน้ำ และเรือแนวกระสอบทรายยักษ์หรือบีกแบ็ค เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ นั้น ผู้ร้องอาศัยข้อมูลที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง การดำเนินการดังกล่าวเป็นการกระทำของชาวบ้าน ในเขตพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำคันกันน้ำและแนวกระสอบทรายยักษ์ ซึ่งทำให้น้ำท่วมขังเป็น เวลานาน ขณะที่อีกฝั่งน้ำไม่ท่วม ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยเข้าไปสั่งการ หรือใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ประการใด

๓. ผู้ถูกร้องที่ ๖ ซึ่งแจ้งว่าได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แล้ว จึงทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๓) คดีจึงไม่มีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป จึงขอให้มีคำสั่งจำหน่ายคดี

๔. ผู้ถูกร้องที่ ๗ ซึ่งแจ้งว่ากรณีข้อกล่าวหาที่ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๗ ถู้อภัยไปเปิดประตูระบายน้ำ คลองสามวาให้กว้างหนึ่งเมตรด้วยตนเอง นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้เดินทางมาที่ประตูระบายน้ำคลองสามวา ปรากฏว่า ประตูระบายน้ำคลองสามวาใกล้จะพัง ทั้งไม่มีข้าราชการของกรุงเทพมหานครอยู่รับผิดชอบ จึงได้โทรศัพท์ไปรายงานและหารือกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งต่อมาทาง สปภ. แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งเป็นหนังสือให้เปิดประตูระบายน้ำเพิ่มขึ้นอีก ๒๐ เซนติเมตร จึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ประสานไปยังผู้ถือกุญแจเพื่อเปิดประตูระบายน้ำให้กว้างขึ้นหนึ่งเมตร โดยผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้รับการร้องขอ

- ๘ -

จากเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร ให้เป็นผู้กดปุ่มเปิดประตูระบายนํ้า กรณีการเปิดประตูระบายนํ้าดังกล่าว จึงเป็นการเปิดประตูระบายนํ้าภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งเป็นหนังสือแล้ว

ส่วนกรณีข้อกล่าวหาที่ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่สุขาเคลื่อนที่ว่า “ประธานองบประมาณโดย ส.ส. วิชาญ มินชัยนันท์ ส.ก. วิรัตน์ มินชัยนันท์ ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์” นั้น เมื่อเกิดภัยพิบัติมหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบถึงปัญหาต่าง ๆ จึงได้ประธานไปยัง สปก. ซึ่งต่อมานางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชน หลังจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้สั่งการให้วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร จัดทำสุขาเคลื่อนที่ตามแบบและรายการงบประมาณที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๕๐ หลัง ส่วนการที่สุขาเคลื่อนที่มีการพิมพ์ชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้เป็นผู้สั่งให้ดำเนินการแต่อย่างใด แต่จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องทราบว่า เป็นความเข้าใจโดยสุจริตว่าจะต้องจัดพิมพ์ชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ที่ร่วมบริจาคไว้ เพื่อความสะดวกในการติดตามเอาคืนแก่หน่วยราชการ หากใช่เป็นการหาคะแนนเสียง เพื่อให้ประชาชนนิยมชมชอบไม่

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งแจ้งว่ากรณีการพิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่สุขาเคลื่อนที่ว่า “ประธานองบประมาณโดย ส.ส. วิชาญ มินชัยนันท์ ส.ก. วิรัตน์ มินชัยนันท์ ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์” มีเหตุผลเพียงเพื่อความจำเป็นในการติดตามเอาคืนให้กับทางราชการ ทั้งข้อความที่ปรากฏก็ไม่ได้อ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้จัดทำ แต่เป็นเพียงการแจ้งข้อมูลตามข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ประธานของงบประมาณ เท่านั้น สำหรับกรณีการพิมพ์ข้อความปรากฏอยู่ที่เรือของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า “ส.ส. จิรายุ” และปรากฏอยู่ที่เรือขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการว่า “ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์” นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้เป็นผู้สั่งให้ดำเนินการแต่อย่างใด แต่เป็นไปเพื่อความสะดวกในการติดตามนำเรือมาคืนให้กับทางราชการ ส่วนกรณีแผ่นป้ายคำว่า “ร่วมบรรเทาทุกข์มหาอุทกภัยน้ำท่วม โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประธานองบประมาณโดย ส.ส. จิรายุ ห่วงทรัพย์ เขต ๑๘ คลองสามวา” นั้น

- ๕ -

ผู้ถูกร้องที่ ๘ เป็นเพียงผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อกำหนดจุดในการแจกจ่ายถุงยังชีพและอาหารของทางราชการเท่านั้น

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ คดีมีข้อเท็จจริง เพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว จึงมีคำสั่งให้งดการไต่สวน

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องที่ ๖ มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง ให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อ ของพรรคการเมืองเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งว่าง ประกาศ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ มีผลให้ความเป็นสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๖ สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคำร้องเฉพาะผู้ถูกร้องที่ ๖

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ผู้ถูกร้องที่ ๕ ผู้ถูกร้องที่ ๗ และผู้ถูกร้องที่ ๘ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑) หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ...” และมาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงาน ในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ...” โดยทั้งสอง มาตราบัญญัติไว้ในหมวด ๑๒ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และเป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ อันมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เรียกว่า “ผลประโยชน์ขัดกัน” อันจะมีผลต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกัน

ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ จึงขัดกันในลักษณะที่ผลประโยชน์ส่วนตัวได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์สาธารณะ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สถานการณ์อุทกภัยได้กระจายไปในหลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศและก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยส่วนรวม รัฐบาลมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ในภาวะวิกฤติด้วยการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ในจังหวัดต่าง ๆ และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนผู้ประสบอุทกภัยได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง จึงต้องระดมทรัพยากรและสรรพกำลังทั้งหมดทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐราชการ ภาคองค์กรเอกชน และภาคประชาชน นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๕๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) โดยมอบหมายให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ผอ.ศปภ.) มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา เสนอ นโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อสนับสนุน งานได้ตามความจำเป็น ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นคณะทำงานประสาน สั่งการ และติดตามการปฏิบัติงานในการรับบริจาค และการให้ความช่วยเหลือพี่น้องประชาชนผู้ประสบอุทกภัย และมีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการถุงยังชีพและ เครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และเมื่อเห็นว่าการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวอาจมีปัญหา ในเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีคำสั่ง ศปภ. ที่ ๓๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว ซึ่งการแต่งตั้ง ดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ รับทราบคำสั่งแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ เป็นคณะทำงาน ฯ หรือคณะกรรมการ ฯ มีเจตนาเพียงเพื่อต้องการให้

- ๑๑ -

บุคลากรในหลายภาคส่วนเข้าร่วมคลี่คลายและแก้ไขปัญหาวิกฤติมหาอุทกภัยของชาติเท่านั้น ทั้งการดำรงตำแหน่งเป็นคณะทำงาน ฯ หรือคณะกรรมการ ฯ ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่ามีการกระทำได้ ฯ อันจะเป็นการส่อไปในทางทุจริต อันจะนำไปสู่การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๖๖ (๑)

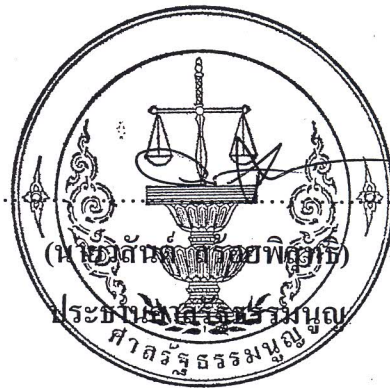
ตามคำร้องและพยานหลักฐานประกอบคำร้อง มิได้มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่นที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ถึงที่ ๕ ผู้ถูกร้องที่ ๗ และผู้ถูกร้องที่ ๘ กระทำการอันเป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด ทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้ถูกจำกัดให้มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติหรือภายในรัฐสภา เฉพาะแต่ในการตรากฎหมาย การควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน เท่านั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย ยังมีบทบาทในการสะท้อนปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เพื่อให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้เกิดมหาอุทกภัยที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประเทศไทย มีประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก ในสภาวะวิกฤติดังกล่าวไม่เพียงแต่ฝ่ายบริหารเท่านั้น ที่มีหน้าที่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและวิกฤติดังกล่าว ยังเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ประสบอุทกภัย ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย จึงมีอาจหลีกเลี่ยงในการมีส่วนร่วมและแก้ไขปัญหาวิกฤติมหาอุทกภัยดังกล่าวได้ ส่วนผลของการดำเนินการในสถานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว จะมีผลกระทบต่อความนิยมชมชอบและคะแนนเสียงของประชาชน หรือไม่อย่างไรย่อมเป็นผลธรรมดาตามบทบาทและหน้าที่อันเป็นปกติ มิใช่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่แต่ประการใด พฤติการณ์แห่งคดีไม่ปรากฏมูลกรณีที่จะเป็นการกระทำอันต้องห้ามตาม

- ๑๒ -

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือมาตรา ๒๖๖ (๑) ดังนั้น คำร้องของผู้ร้องจึงไม่เป็น
ประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย
พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้อง

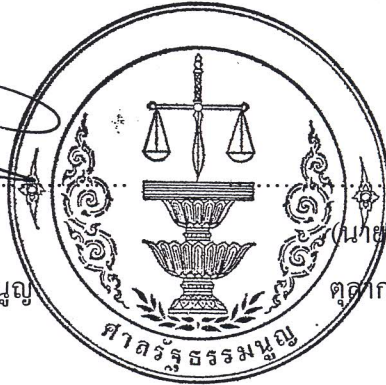
- ๑๓ -

(คำสั่งที่ ๑๗/๒๕๕๕)

(นายจรูญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล ไชกอรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัช ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ